

**Emlékezés Kováts Ferencre (1873–1956),
a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjára
Remembering Ferenc Kováts (1873–1956),
Corresponding Member of the Hungarian Academy of Sciences**

Kováts Ferenc a magyar gazdaságtörténet és történeti statisztika kiemelkedő művelője, a középkori magyar város- és pénztörténet elismert kutatója volt. Tudományos munkásságának középpontjában szülővárosa, Pozsony gazdasági fejlődése, kereskedelmi kapcsolatai, pénzforgalma és városi háztartása állt. Levéltári forrásokra épülő, módszeres vizsgálataival a középkori és kora újkori gazdasági viszonyok számszerű elemzésének egyik jelentős hazai képviselőjévé vált. Egyetemi tanárként Pozsonyban, Kolozsváron, Szegeden és Budapesten működött, pályafutása során pedig a felsőoktatás és a tudományos közélet több fontos tisztségét is betöltötte. Életútja egyúttal a történelmi Magyarország felbomlását követő egyetemi átrendeződés, valamint a második világháborút követő tudománypolitikai változások történetéhez is kapcsolódik.

Kováts Ferenc 1873. március 15-én született Pozsonyban, a történelmi Pozsony vármegye székhelyén. Egyetemi tanulmányait szülővárosában, a pozsonyi jogakadémián kezdte, majd a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetemen, valamint a németországi Boroszlóban (Breslau, ma Wrocław, Lengyelország) folytatta. Tanulmányai befejezését követően államtudományi doktori címet szerzett. Szakmai érdeklődésének korai irányát a közgazdaságtan, a statisztika és a gazdaságtörténet egymással szorosan összefüggő kérdései határozták meg. A kolozsvári egyetemen 1903-ban statisztikából magántanári képesítést nyert, ami megalapozta későbbi egyetemi oktatói és tudományos pályáját.

Kováts Ferenc 1900-ban a pozsonyi jogakadémia könyvtárosaként kezdte szakmai tevékenységét. Ugyanebben az időszakban már a gazdaságtörténeti kutatásokban is jelentős szerepet vállalt: 1900 és 1905 között szerkesztette a *Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle* című folyóiratot, amelynek hasábjain számos, a középkori városfejlődéssel, a pénzforgalommal és a külkereskedelemmel foglalkozó tanulmánya jelent meg. Kutatásai során különösen nagy jelentőséget tulajdonított a pozsonyi városi levéltár gazdag forrásanyagának. A fennmaradt számadáskönyvek, vámjegyzékek és egyéb városi iratok segítségével olyan gazdasági folyamatokat vizsgált, amelyekről a hagyományos történeti elbeszélő források csak korlátozott információkat nyújtottak.

Tudományos pályája korán az egyetemi oktatáshoz kapcsolódott. Már 1903-ban a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem magántanára lett, 1914-ben pedig a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem nyilvános rendes tanárává nevezték ki. Pozsonyban nemzetgazdaságtant és pénzügytant oktatott, 1918 és 1919 között pedig az egyetem Jog- és Államtudományi Karának dékáni tisztségét is betöltötte. Ezzel a város szellemi életében és a felsőoktatás irányításában egyaránt meghatározó szerephez jutott.

Az első világháború és a történelmi Magyarország felbomlása alapvetően megváltoztatta Kováts Ferenc életének és munkásságának kereteit. A trianoni békeszerződés következményei miatt a kolozsvári Ferenc József Tudományegyetem Szegedre költözött, a pozsonyi Erzsébet Tudományegyetem pedig szintén új működési helyet keresett és talált Pécsen. Kováts Ferenc 1921. december 21-én kapott egyetemi tanári kinevezést Szegeden, ahol kezdetben a Közgazdaságtani és Pénzügytani Tanszéken működött. A tanszéket 1934-ig vezette, miközben nemzetgazdaságtant és pénzügytant oktatott.

Szegedi pályafutásának fontos állomása volt, amikor Laky Dezső 1926-os távozását követően átvette a Statisztikai Tanszék vezetését. Ezt a tisztséget három tanéven keresztül, az 1926/1927. évi és az 1928/1929. évi tanév között töltötte be. Vezetése idején a tanszék a gazdasági és statisztikai ismeretek egyetemi oktatásának egyik fontos műhelye maradt.

Utóda, Surányi-Unger Tivadar 1929-ben vette át a vezetést, és a következő években a szervezeti egység elnevezése, illetve oktatási profilja is átalakult. Kováts Ferenc távozásával a statisztikai és közgazdaságtani oktatás szervezeti keretei tovább módosultak, a tanszéki feladatok pedig egyesültek a Közgazdaságtani és Pénzügytani Tanszék munkájával.

Szegedi évei alatt Kováts Ferenc nemcsak tanszékvezetőként, hanem az egyetemi közélet meghatározó szereplőjeként is tevékenykedett. Az 1929/1930. évi tanévben az Jog- és Államtudományi Kar dékánjává választották, 1930/1931-ben pedig a Ferenc József Tudományegyetem rektora, a következő tanévben pedig prorektora lett. E tisztségei jelzik, hogy szakmai tekintélyét nem kizárólag tudományos publikációinak, hanem egyetemi közéleti tevékenységének is köszönhette.

Oktatói munkájában a közgazdasági és gazdaságpolitikai kérdések gyakorlati jelentőségét hangsúlyozta. A hallgatók érdeklődését olyan témák felé igyekezett irányítani, amelyek a gazdasági fejlődés, a közlekedés, az ipar és a mezőgazdasági termékfeldolgozás problémáit vizsgálták.

A joghallgatók számára kiírt pályatételek is ezt a szemléletet tükrözték. Oktatói tevékenységében a történeti ismeretek, a gazdasági összefüggések és a számszerű elemzés egymást kiegészítő szerepet kaptak.

Kováts Ferenc tudományos munkásságának elismeréseként 1923-ban a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagjává választották. Tagajánlói – Gaál Jenő rendes tag, továbbá Polner Ödön, Finkey Ferenc és Buday László levelező tagok – a történeti statisztika és a gazdaságtörténet hivatott művelőjeként méltatták. Kiemelték, hogy negyedszázados szakirodalmi tevékenységét fejlett történeti érzék, széles gazdasági látókör és magas szintű statisztikai szakképzettség jellemezte. Tudományos teljesítménye így nem csupán egy-egy város múltjának feldolgozásában, hanem a magyar történeti gazdaságkutatás módszertani fejlődésében is jelentősnek bizonyult.

Akadémiai tagsága mellett több tudományos és társadalmi szervezet munkájában vett részt. Tagja volt a Magyar Statisztikai Társaságnak, az Országos Statisztikai Tanácsnak, a Magyar Történelmi Társaságnak és a Magyar Közgazdasági Társaságnak. A Magyar Numizmatikai Egyesület, a Dugonics Társaság és a Magyar Társadalomtudományi Társaság szintén tagjai között tudhatta. E szervezeti kapcsolatai jól mutatják tudományos érdeklődésének sokoldalúságát, valamint azt, hogy a gazdaságtörténeti kutatást a történettudomány, a közgazdaságtan és a statisztika közös területének tekintette.

A szegedi egyetemen eltöltött időszakot követően, 1934-ben Kováts Ferenc a fővárosba távozott. A Magyar Királyi József Nádor Műszaki és Gazdaságtudományi Egyetem tanáráként 1944-ig működött. Budapesti éveiben elsősorban gazdaságtörténetet és történeti segédtudományokat oktatott, vagyis egyetemi tevékenységében még hangsúlyosabbá vált az a tudományterület, amely kutatómunkájának korábban is központi elemét alkotta. Az 1942/1943. tanévben a Közgazdaságtudományi Kar dékáni tisztségét is betöltötte. 1944-ben, a második világháború utolsó szakaszában vonult nyugdíjba.

Tudományos pályafutása során Kováts Ferenc következetesen a történeti források gondos feltárására és számszerű feldolgozására építette kutatásait. Munkásságának legfontosabb területe a középkori és kora újkori Pozsony gazdasági életének vizsgálata volt. Szülővárosa nemcsak személyes kötődései miatt állt érdeklődése középpontjában: Pozsony a történelmi Magyarország egyik jelentős kereskedelmi és kulturális központjaként különösen alkalmas terepet kínált a városi gazdaság, a pénzforgalom és a külkereskedelem összefüggéseinek elemzésére. A királyi koronázóváros történeti szerepe, Bécs közelsége, valamint a Duna menti kereskedelmi kapcsolatok egyaránt hozzájárultak Pozsony gazdasági jelentőségéhez.

Kováts Ferenc már korai tanulmányaiban hangsúlyozta a gazdaságtörténeti kutatás pontosságának és módszerességének szükségességét. Az 1900-ban megjelent, *Pénzértékviszonyok Pozsonyban 1435–60. közt* című, két részből álló tanulmánya a középkori pénzforgalom és az értékviszonyok vizsgálatának fontos példája. A szerző abból indult ki, hogy a régi gazdasági adatok értelmezése csak a korabeli pénznemek, súlyok, mértékek és számítási rendszerek pontos ismeretében lehetséges. A középkorban ugyanis nem létezett egységes mértérendszer, ezért az egyes városok eltérő súly-, hosszúság-, térfogat- és egyéb mértékeket alkalmazhattak. A különbségek figyelmen kívül hagyása a történeti adatok összehasonlítását és értékelését is megnehezítette volna.

A pénztörténeti vizsgálatok során Kováts arra is rámutatott, hogy a középkori Magyarország gazdasági fejlődése sajátos vonásokat mutatott, ezért a külföldi szakirodalom eredményeinek átvétele önmagában nem elegendő. A hazai gazdasági viszonyokat a magyarországi oklevelek, számadáskönyvek és más elsődleges források alapján, módszeresen kellett feltárni. Pozsony pénzforgalma különösen összetett képet mutatott: a város külkereskedelmi kapcsolatai révén többféle pénznemmel találkozott, miközben az arany- és ezüstpénzek elfogadottsága, illetve értéke eltérő lehetett. Kováts a korabeli pénzértékek változásának bemutatásával nemcsak a pénztörténethez járult hozzá, hanem a város kereskedelmi és gazdasági kapcsolatainak megértését is elősegítette.

Hasonlóan jelentős az *Adalékok a dunai hajózás és a dunai vámok történetéhez az Anjouk korában* című tanulmánya, amelyben a Duna gazdasági és kereskedelmi szerepét vizsgálta. A folyó a középkori Magyarország egyik legfontosabb közlekedési útvonala volt, amely összekapcsolta az ország belső területeit a nyugat-európai kereskedelmi központokkal. Kováts bemutatta a Pozsonyt érintő külföldi és belföldi útvonalakat, különös tekintettel a Bécs felé irányuló kereskedelemre, a Duna menti városok kapcsolataira és Pozsony vámjogára. Vizsgálata azt érzékeltette, hogy a középkori városok gazdasági fejlődése nem érthető meg a közlekedési útvonalak, a vámrendszer és a kereskedelmi kiváltságok együttes elemzése nélkül.

Kováts Ferenc tudományos életművének egyik legjelentősebb alkotása az 1902-ben megjelent *Nyugatmagyarország áruforgalma a XV. században a pozsonyi harmincadkönyv alapján* című történet-statisztikai tanulmánykötete. A munka különös értékét az adta, hogy a szerző az 1457/1458. évi pozsonyi harmincadkönyv korábban ilyen rendszerességgel fel nem dolgozott adatait használta fel.

A vámjegyzék számszerű adatainak elemzésével részletes képet rajzolt a behozott és kivitt áruk köréről, értékéről, származási helyéről, valamint a kereskedelemben részt vevő személyekről.

A kötet jelentőségét a korabeli szakmai fogadtatás is igazolta. Ortway Tivadar, Pozsony történetének kutatója, különösen nagyra értékelte a forrásanyag részletes és módszeres feldolgozását. Kováts nem elégedett meg az áruk felsorolásával: a vámadatokból az áruforgalom mennyiségére és szerkezetére, a kereskedők tevékenységére, valamint a nyugat-magyarországi gazdasági kapcsolatok jellegére is következtetett. A munka egyszerre jelentett hozzájárulást a gazdaságtörténethez és a történeti statisztikához. Bizonyította, hogy a pontosan értelmezett számszerű források olyan összefüggéseket tárhatnak fel, amelyek a hagyományos elbeszélő forrásokból nem vagy csak korlátozottan ismerhetők meg.

A pozsonyi városi gazdaság más területeit is hasonló alaposítással vizsgálta. *Pozsony városának háztartása a XV. században* című tanulmányában a városi pénzügyek, a bevételek és a kiadások történetét elemezte. Elsődleges forrásai között a városi kamarakönyvek és a számadásokat tartalmazó kötetek szerepeltek. Ezek alapján rekonstruálta a városi pénzügyi igazgatás egyes intézményeit, a kamarások feladatait, a bevételek és kiadások elszámolásának módját, valamint a városi háztartás szerkezetét.

Kováts különös figyelmet fordított a források fennmaradásának és értelmezhetőségének kérdésére is. Tisztában volt azzal, hogy a levéltári iratok későbbi selejtezése, hiányosságai és egyenetlen fennmaradása korlátozhatja a történeti következtetések érvényességét. Ezért a gazdasági adatok feldolgozása előtt szükségesnek tartotta a források kritikáját, a fogalmak tisztázását és az alkalmazott mértékek meghatározását. E szemlélet a történeti statisztika szempontjából különösen fontos: a számszerű adatok önmagukban nem értelmezhetők, hanem keletkezési körülményeik és korabeli jelentésük figyelembevételével válhatnak megbízható történeti ismeretké.

Kutatásai a középkori kereskedelem és pénzügyek mellett a városi társadalom, az ingatlanforgalom és a kora újkori gazdasági fejlődés kérdéseire is kiterjedtek. A Pozsony és Köln közötti kereskedelmi kapcsolatokat bemutató német nyelvű munkája, valamint a pozsonyi telekkönyv-vezetésről és ingatlanjogról szóló tanulmányai a városi gazdaság nemzetközi összefüggéseit is megvilágították. *A Magyar arany világtörténeti jelentősége* című művében a magyar aranypénz történeti szerepét vizsgálta.

Külön figyelmet érdemel az *Adalékok Pozsony társadalom- és gazdaságtörténetéhez a XVIII. század első felében* című, 1935-ben megjelent tanulmánya, amelyben a középkori témák után a város újkori fejlődését elemezte. A telekkönyvi adatok segítségével a lakosság társadalmi tagozódását, vagyoni viszonyait, foglalkozási szerkezetét és ingatlanforgalmát vizsgálta. Bemutatta, miként alakult át Pozsony a 18. század első felében, amikor a politikai és igazgatási szerepkörök, az országgyűlések, valamint a kereskedelmi lehetőségek egyre nagyobb vonzerőt gyakoroltak a városba érkezőkre. A telekkönyvek adatai a gazdasági folyamatok mellett a városi életmód, a fogyasztás és a társadalmi különbségek változásáról is tanúskodtak.

Kováts Ferenc munkásságának sokoldalúságát mutatja, hogy a gazdaságtörténeti és statisztikai kutatások mellett botanikával is foglalkozott, különösen a Hieracium nemzetséghez tartozó növények gyűjtésével és vizsgálatával. Tudományos érdeklődésének ez az oldala a természet iránti elkötelezettségét is tükrözte.

Kováts Ferencet az 1948 utáni tudománypolitikai átalakulás hátrányosan érintette: 1949-ben a Magyar Tudományos Akadémia levelező tagságát tanácskozó tagsággá minősítették vissza. Tagságának eredeti státuszát csak 1989-ben állították helyre, jóval halála után. E rehabilitáció tudományos munkásságának utólagos elismerését jelentette, és egyúttal annak a szélesebb folyamatnak is része volt, amely a korábbi évtizedekben háttérbe szorított tudósok akadémiai megítélését rendezte.

Kováts Ferenc hosszú egyetemi és tudományos pályafutása, valamint súlyos betegsége után 1956. október 26-án hunyt el Budapesten, 83 éves korában. Búcsúztatására november 13-án a Farkasréti temetőben került sor. Egykori tanítványa, Berlász Jenő történész és levéltáros gyászbeszéde a tudós személyiségét és halálának történelmi körülményeit egyaránt megidézte. A búcsúztatásra az 1956-os forradalom és szabadságharc leverését követő, súlyos társadalmi és politikai válság idején került sor, így Kováts halála egy korábbi egyetemi és tudományos nemzedék eltűnésének jelképes eseményévé is vált.

Kováts Ferenc életműve a magyar gazdaságtörténet és történeti statisztika fontos fejezetét alkotja. Kutatásai a levéltári források módszeres feldolgozásával, a gazdasági adatok pontos értelmezésével és a történeti összefüggések feltárásával járultak hozzá a középkori és kora újkori Magyarország gazdasági viszonyainak megismeréséhez. Munkái közül különösen a pozsonyi pénzforgalomról, árukereskedelméről, városi háztartásáról és telekkönyveiről szóló tanulmányok őrzik tudománytörténeti értéküket.

Egyetemi oktatóként és vezetőként több város felsőoktatási életében vállalt szerepet, miközben következetesen képviselte a gazdaságtörténeti kutatás forráskritikai és statisztikai igényességét. Személyében olyan tudóst tisztelhetünk, aki a történeti múlt számszerű dokumentumait a társadalmi és gazdasági folyamatok megértésének szolgálatába állította.

Legfontosabb művei

Vajnor úrbére az 1427–30. évből. In: Tagányi Károly (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 7. évfolyam. Budapest, 1900.; *Pénzérték-viszonyok Pozsonyban 1435–60. közt. I. kötet.* In: Tagányi Károly (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 7. évfolyam. Budapest, 1900.; *Pénzérték-viszonyok Pozsonyban 1435–60. közt. II. kötet.* In: Tagányi Károly (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 7. évfolyam. Budapest, 1900.; *A vajnori hegyközség rendtartása 1460–70-ből,* In: Tagányi Károly (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 7. évfolyam. Budapest, 1900.; *Városi adózás a középkorban, Pozsony szabad királyi város levéltárának anyaga nyomán.* Angermayer Károly Könyvnyomtató Intézete. Pozsony, 1900.; *Adalékok a dunai hajózás és a dunai vámok történetéhez az Anjouk korában.* In: Kováts Ferenc (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 8. évfolyam. Budapest, 1901.; *Die ökonomische Entwicklung Europas bis zum Beginn der kapitalistischen Wirtschaftsform. Von Maxime Kowalewsky.* Berlin, 1901. In: Kováts Ferenc (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 8. évfolyam. Budapest, 1901.; *A középkori magyar pénztörténet vázlata.* Budapest, 1901.; *„Groschen Bemyscher muncze Polnischer czal.”* In: Kováts Ferenc (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 8. évfolyam. Budapest, 1901.; *Nyugatmagyarország áruforgalma a XV. században a pozsonyi harmincadkönyv alapján. Történet-statisztikai tanulmány.* Politzer. Budapest, 1902.; *Pozsony városának háztartása a XV. században.* In: Kováts Ferenc (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 9. évfolyam. Budapest, 1902.; *Kereskedő-társaság Pozsonyban a XV. század elején,* In: Kováts Ferenc (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 10. évfolyam. Budapest, 1903.; *Városi behozatali vám Pozsonyban 1559. évben.* In: Kováts Ferenc (szerk.): Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle. 10. évfolyam. Budapest, 1903.; *A magyar népesség foglalkozása a főbb demográfiai adatokkal egybevetve az 1900. évi népszámlálás alapján.* Éder István Könyvnyomdájából. Pozsony, 1909.; *Handelsverbindungen zwischen Köln und Pressburg (Pozsony) im Spätmittelalter.* Stadtarchiv. Köln, 1914.; *A nagy pozsonyi telekkönyv 1439–1517.* Pozsony, 1914.; *A pozsonyi városgazdaság a középkor végén.* Pozsony, 1918.; *Pressburger Grundbuchführung und Liegenschaftsrecht im Spätmittelalter.* Weimar, 1918.; *A magyar arany világtörténelmi jelentősége.* Budapest, 1923.; *Egyház és városgazdaság a középkorban.* Városi Nyomda. Szeged, 1934.; *Adalékok Pozsony társadalom- és gazdaságtörténetéhez a XVIII. század első felében.* In: Polner Ödön – emlékkönyv. II. kötet. Szegedi Városi Nyomda és könyvkiadó Rt. Szeged, 1935.; *Adalék a pozsonyi zsidóság későközépkori gazdaságtörténetéhez.* Hornyánszky Viktor Könyvnyomdája. Budapest, 1938.; *Magyar gazdaságtörténet. I. kötet. Általános gazdaságtörténelmi ismeretek. Magyarország gazdaságtörténete.* Kiadja Sággy Ferenc Kiadóvállalata. Budapest, 1940. és *Magyar gazdaságtörténet. II. kötet. Magyarország gazdaságtörténete.* Kiadja Sággy Ferenc Kiadóvállalata. Budapest, 1940.

Felhasznált szakirodalom

- BALOGH ELEMÉR ET AL. (szerk.): *Szegedi Egyetemi Almanach 1921–1995. I. kötet.* József Attila Tudományegyetem. Szeged, 1996. 47.
- BALOGH ELEMÉR: *IV. Állam- és Jogtudományi Kar 1921–1998.* In: Szentirmai László – Ráczné Mójzes Katalin (szerk.): *A Szegedi Tudományegyetem múltja és jelene 1921–1998,* József Attila Tudományegyetem, Szeged, 1999. 67., 96–97.
- BÚZA JÁNOS: *Berlász Jenő gyászbeszéde dr. Kováts Ferenc egyetemi tanár ravatalánál.* (Elhangzott 1956. november 13-án a Farkasréti temetőben.) In: Kerekes Dóra (szerk.): *Lymbus. Magyarságtudományi forrásközlemények.* Országos Széchényi Könyvtár, Budapest, 2016. 367–370.

- GYÉMÁNT RICHÁRD – KATONA ZSÓFIA: *A szegedi Statisztikai és Demográfiai Tanszék jeles tudósai (1921–1996)*. In: A statisztika és a közigazgatás elkötelezettje. Ünnepi kötet a 60 éves Katona Tamás tiszteletére. ELTE Állam- és Jogtudományi Kar – Központi Statisztikai Hivatal, Budapest, 2008. 1–14. 95.
- GYÉMÁNT RICHÁRD: *A történeti demográfia fogalma, tárgya*, In: Oktatás, kutatás több mint fél évszázadon keresztül. Ünnepi kötet Dr. Kovacsicsné Nagy Katalin tiszteletére. Magyar Statisztikai Társaság. Budapest, 2014. 34.
- GYÉMÁNT RICHÁRD: *Kováts Ferenc (1873–1956)*. In: Homoki-Nagy Mária (szerk.): Forum. Acta Juridica et Politica. X. évfolyam. 1. szám. Szeged, 2020. 421–433.
- HORVÁTH RÓBERT: *A Szegedi Tudományegyetem Statisztikai Tanszékének történetéről*. In: Acta Universitatis Szegediensis de Attila József Nominatae. Acta Juridica et Politica. Tomus XLI. Fasciculus 15. Szeged, 1992. 225.
- LENCSES ÁKOS: *Kováts Ferenc*. In: Fülöp Ágnes – Rózsa Dávid (szerk.): Portrék a magyar statisztika és népességtudomány történetéből. Életrajzi lexikon a XVI. századtól napjainkig. KSH Könyvtár, Budapest, 2014. 423.
- MARKÓ LÁSZLÓ – BARTÓK ISTVÁN – BALÁZS-ARTH VALÉRIA – CZIKORA ANTAL (szerk.): *Új Magyar Életrajzi Lexikon, III. kötet (H–K)*. Magyar Könyvklub. Budapest, 2002. 1156.
- ORTVAY TIVADAR: *Nyugatmagyarország áruforgalma a XV. században a pozsonyi harmincadkönyv alapján. Történet-statisztikai tanulmány*. Írta: dr. Kováts Ferenc. In: Magyar Gazdaságtörténelmi Szemle, 10. évfolyam. Budapest, 1903. 43.
- Tagajánlások 1923-ban*. Magyar Tudományos Akadémia, Budapest, 1923. 19.

Dr. habil. Gyémánt Richárd, PhD, LLM, egyetemi docens
SZTE Állam- és Jogtudományi Kar
Statisztikai és Demográfiai Tanszék
gyemant.richard@szte.hu